

**BYGHERRE
FORENINGEN**

København den 28. oktober 2021/jm/hlb

Kronik bragt i forkortet form i Børsen den 8. september 2021:

Kronik af Mikael Kenno Fogde, formand for Bygherreforeningens markedsudvalg, og Henrik Lindved Bang, direktør i Bygherreforeningen:

Dansk udbudslov er på kant med EU-lov

Udbudsområdet har de seneste år udviklet sig til en bureaukratisk jungle, som unødigt fordyrer og besværliggør indkøb af bygge og anlægsprojekter. Den danske udbudslov overdetailstyrer bedømmelsesprocesserne, når de offentlige og almene indkøbere skal vurdere tilbud på bygge- og anlægsprojekter. Og dermed strider den mod det EU-direktiv, den egentlig skulle følge.

Den danske udbudslov blev vedtaget i Folketinget i 2016 som en implementering af EU's udbudsdirektiv plus en række danske særregler. Loven bruges ved offentlige indkøb af bygge- og anlægsopgaver med en værdi på mere end 41 mio. kr. og er særligt vigtig inden for bygge- og anlægsområdet, hvor der er tradition for at udbyde langt de fleste opgaver. Ifølge Byggepipeline.dk og tal fra Byggefakta indkøber det offentlige bygge- og anlægsprojekter for omkring 50 mia. kr. årligt, hvor det er relevant at følge udbudsloven.

Stort indkøb af byggeri

Bygge- og anlægsområdet er dermed et af de største offentlige indkøbsområder. Hele 16,5 pct. af alle samlede indkøb målt på indløbsvolumen består af indkøb af fx af plejehjem, skoler, motorveje og metro.

Ambitionen med den danske udbudslov var oprindeligt at sikre en god balance mellem godt købmandskab samt en objektiv og gennemskelig behandling i de forskellige udbud. Men desværre indeholder loven en række udfordringer.

Her tænker vi særligt på de tillæg til udbudsloven, som blev vedtaget i februar 2019. Her fik daværende erhvervsminister Rasmus Jarlov udvidet udbudsregimet med to nye danske særregler.

Den første regel var, at ordregiver i forbindelse med udbudsprocessen skulle fremlægge sin bedømmelsesmodel på forhånd, således at de bydende parter på forhånd vidste, hvordan de forskellige tilbud blev bedømt. Den anden regel var det såkaldte "to-konvolutsystem", hvor indkøber skal vurdere et byggeprojekts indhold separat fra pris. Målet var formentligt at sikre, at hensynet til prisen ikke kom til at veje for tungt i en samlet bedømmelsesproces overfor indhold og kvalitet.

Begge regler rummer en række uhensigtsmæssigheder.

Uheldig bivirkning

En offentlig bedømmelsesmodel gør det fx langt nemmere for tilbudsgivere at aftale en konkurrencevinder imellem sig ved at bruge modellen til en såkaldt "mestergis". En uheldig bivirkning i en branche, som indimellem har været plaget af karteldannelser og koordinering af tilbud og priser blandt bydende, som ønsker at dele et marked mellem sig. For at imødegå tilbud der prismæssigt ligger unormalt i forhold til det forventede, skal ordregiver opfinde alternative ("sekundære" og "tertiære") modeller som mulige alternativer til den primære bedømmelsesmodel, som fremlægges.

To-kuverts-systemet blev indført på projekter på over 350 mio. kr. og kun indført i bygge- og anlægsbranchen. Det er dog ganske svært at gennemskue, hvorfor professionelle bygherrer skulle være dårligere til at håndtere opgaven med at foretage en helhedsvurdering af det bedste indkøb end andre

typer af professionelle indkøbere. Reelt står reglen som en løsning på et udokumenteret problem, der i mange tilfælde fører til ressourcespild i byggeriet.

Faglighed forsvinder

Og her er vi tilbage ved en vigtig juridisk pointe. Begge tilføjelser mindsker i realiteten ordregivers muligheder for at designe tilbudsprocessen på en måde, så ordregiver kan anvende et samlet sæt af faglige kompetencer til at lave en helhedsvurdering af tilbuddene. Det mener vi er en u hensigtsmæssig detailstyring af, hvordan en faglig og kompetent indkøbsfunktion bør tilrettelægge sit eget arbejde med at udbyde komplicerede projekter.

Byggeriet indeholder nemlig ofte meget komplicerede og langstrakte udviklingsforløb, hvor igangsætteren af byggeriet, bygherren, har mange løse ender, som skal samles til sidst. Vi mener naturligvis, at ethvert meningsløst tiltag bør undgås, så fokus på afgørende forhold som pris, kvalitet, tid og bæredygtighed kan skærpes.

Tilmed vurderer vi, at ovennævnte regler er ulovlige i henhold til Dimarso-dommen fra Belgien i 2016. Her fastslår EU-domstolen, at det ikke er op til lovgiver at vurdere, hvornår offentliggørelse af evalueringsmodellen er relevant, eller efter hvilken metode der skal evalueres. Det er bygherrens beslutning, naturligvis under overholdelse af de øvrige udbudsregler.

Revision undervejs

Den danske udbudslov skal revideres i løbet af efteråret under ledelse af nuværende erhvervsminister Simon Kollerup. Der er brug for et gedigent oprydningsarbejde i forhold til de danske særregler, som er blevet indført over flere omgange, og som både gør det ekstra besværligt og dyrt at udbyde bygge og anlægsprojekter i Danmark. Landets offentlige og almene bygherrer har i en tidligere undersøgelse fra 2020 anslået, at u hensigtsmæssigheder i udbudsloven i gennemsnit gør byggeri og anlæg 5,9 pct. dyrere, end hvad det kunne have været med en bedre fungerende lov. Potentialet i forenklinger er altså milliarder af kroner hvert år.

Øget fleksibilitet

Helt overordnet foreslår vi, at politikerne gør det så fleksibelt for det indkøberne som muligt at indkøbe byggeri og anlæg frem for at søge at detailstyre branchen. I undersøgelsen fra 2020 nævnes fx, at det også vil være hensigtsmæssigt at åbne for, at der kan ske ændringer og præciseringer undervejs i udbudsprocessen, der ikke ændrer konkurrencesituationen. Alt for mange dyre udbudsprocesser ender med at gå om, fordi det ikke er muligt selv at foretage mindre justeringer af udbudsmaterialet efter udbud.

Opsøg ikke fordyrelse

Vi har en professionel bygherrestand i Danmark, der er trænet i at foretage kvalitative vurderinger af byggeri. Lad nu dem bruge deres faglighed og gøre deres arbejde ift. at købe fornuftigt ind.

Alternativt gør vi det mere besværligt at bygge, hvilket betyder at vi skal betale ekstra for de grundlæggende investeringer, som har betydning for hele vores fælles samfundsøkonomi. Ingen kan være tjent med, at vi grundlæggende køber dyrere ind end nødvendigt for skattekroneerne eller ender med dårligere løsninger, som vores fremtidige generationer skal leve med.